

Mag. Tilka Jamnik, bibliotekarka
Center za mladinsko književnost in knjižničarstvo
MKL, Knjižnica Otona Župančiča

LJUBEZEN IN SPOLNOST V MLADINSKIH KNJIGAH

Za pregled mladinskih knjig iz zadnjih osmih let na temo »ljubezen in spolnost« smo uporabili Pregledne in priporočilne sezname mladinskih knjig Centra za mladinsko književnost in knjižničarstvo za obdobje od 2000-2007. Z vsebinskimi gesli »ljubezen«, »spolnost« in nekaterimi gesli o odklonih v spolnosti, je v teh seznamih seveda opremljenih veliko več del, kot pa smo jih izbrali za pričujoči prikaz. Upoštevali smo originalne zapise iz naših seznamov; anotirana so dela, priporočena glede na umetniško bolj dovršen prikaz teme, druga pa so brez anotacij. Glede na udeležence otroških parlamentov smo upoštevali le dela za mlade bralce, stare nad 10 let. Dodali smo tudi nekaj poučnih knjig oz. priročnik o teh temah.

Pregledne in priporočilne sezname v Pionirski knjižnici oz. Centru za mladinsko književnost in knjižničarstvo KML, Knjižnice Otona Župančiča že 36 let (od leta 1972) izdelujemo ob koncu vsakega koledarskega leta.¹¹ To so izbori kvalitetnih knjig za mladino v osnovi šoli in tudi preko osnovnošolskega obdobja (4. stopnja) ter za otroke v predšolskem obdobju. Sezname, ki so v zadnjih desetih letih podprti tudi s statističnim pregledom, z bibliografskimi zapisi prinašajo pregled različnih podatkov: o avtorjih del, ilustratorjih, prevajalcih, založbah, (knjižnih) zbirkah. Zaradi knjižničnih informacij prinašajo pregled po starostnih stopnjah

¹ MED tabuji in fantastiko: izbor mladinskih knjig iz leta 2000 po temah, zvrsteh in žanrih. Ljubljana: Knjižnica Otona Župančiča, enota Pionirska knjižnica, 2001.

LOV na klone in superjunake: na sledi popularnim knjižnim zbirkam za mladino: izbor mladinskih knjig iz leta 2001 po temah, zvrsteh in žanrih. Ljubljana: Knjižnica Otona Župančiča, enota Pionirska knjižnica, 2002.

KOZMIČNI poljubi vzporednih svetov: izbor mladinskih knjig iz leta 2002 po temah, zvrsteh in žanrih. Ljubljana: Knjižnica Otona Župančiča, enota Pionirska knjižnica, 2003.


PRAVLJIČNI vrtovi, seznam želja in druge dobre zgodbe: pregledni in priporočilni seznam mladinskih knjig iz leta 2003 po temah, zvrsteh in žanrih. Ljubljana: Knjižnica Otona Župančiča, enota Pionirska knjižnica, 2004.

KLICARJI zvezd: pregledni in priporočilni seznam mladinskih knjig iz leta 2004 po temah, zvrsteh in žanrih. Ljubljana: Knjižnica Otona Župančiča, enota Pionirska knjižnica, 2005.

PADCI in igre: pregledni in priporočilni seznam mladinskih knjig iz leta 2005 po temah, zvrsteh in žanrih. Ljubljana: Knjižnica Otona Župančiča, enota Pionirska knjižnica, 2006.

O NIČU, odejah in koncu sveta: pregledni in priporočilni seznam mladinskih knjig iz leta 2006 po temah, zvrsteh in žanrih. Ljubljana: Knjižnica Otona Župančiča, enota Pionirska knjižnica, 2007.

POLET nad črtasto pižamo ali Pogum iz ptičje perspektive: pregledni in priporočilni seznam mladinskih knjig iz leta 2007 po temah, zvrsteh in žanrih. Ljubljana: Mestna knjižnica, Knjižnica Otona Župančiča, Center za mladinsko književnost in knjižničarstvo, 2008.

bralcev, ki so jim knjige namenjene, in nadalje, po bralnih težavnostnih stopnjah in celo namembnosti. Ker so zapisi opremljeni z gesli, omogočajo pregled po temah, zvrsteh in žanrih. Izpostavljeni so trendi v mladinskih knjigah, občasno posebej opozorjene nekatere skupine knjig (npr. knjige o branju). V preglednih tematskih seznamih zadnjih let (2000-2006) so priporočene knjige posebej označene z ikono "☺ ne prezrite" oz. v seznamu knjig iz leta 2007 z ikono 

Pri vrednotenju mladinskih knjig se sklicujemo na kriterije različnih strok, ki se ukvarjajo z mladinsko književnostjo in branjem, predvsem pa na znanje in izkušnje (mladinskega) knjižničarstva, ki poleg bralnega gradiva vedno upošteva tudi bralce. Poleg tega upoštevamo potrebe mentorjev bralnih značk, staršev, vzgojiteljev in učiteljev, skratka vseh, ki so jim sezname namenjeni. Branje mladih bralcev pa ne obsega le mladinske književnosti, ampak tudi branje neumetnostnih besedil oz. poučnih knjig. Zato sezname vsebujejo poleg književnih del tudi nekatera ne-umetnostna besedila.

Naši sezname so tako lahko dobrodošli tudi organizatorjem in mentorjem otroških parlamentov, tudi tega na temo »ljubezen in spolnost«.

Preglednica 1: **Število naslovov poučnih in leposlovnih knjig za mladino do 15. leta starosti, pregled po letih in po opremljenosti z gesli »ljubezen«, »spolnost« idr.**

leto	število vseh naslovov	ljubezenska pripoved	št. naslovov z geslom „ljubezen“	št. naslovov z geslom „spolnost“	homoseks., pedof., posilstvo,
2000	323	6	12	-	
2001	334	19	24	2	5
2002	385	21	36	7	1
2003	443	19	35	6	2
2004	499		22	2	
2005	626		19	11	4
2006	696		31	7	3
2007	759		18	7	6

Večina literarnih del, namenjenih mladim bralcem – ne glede na žanr – vključuje v zgodbo (kot podteme, motive) tudi ljubezen in do neke mere tudi (prebujajočo se) spolnost, saj sta to prevladujoča »problema« mladih v času odraščanja in spolnega dozorevanja (pubertete in adolescence). Z geslom »ljubezen« in »spolnost« pa seveda označujemo le tista dela, kjer sta to osrednji temi.

V obdobju od 2000 do 2007 je bilo iz leta v leto več mladinskih del, ki so obravnavala ljubezen in spolnost. Toda v prvih štirih letih tega obdobja (2000-2003) je bilo več ljubezenskih pripovedi, kjer je osrednja tema »ljubezen«, pa tudi »spolnost«, vendar je obravnava neproblematična. V zadnjih štirih letih tega obdobja pa je poraslo število del t. i. problemskih pripovedi, ki se poleg bolj

poglobljene obravnave ljubezenskih čustev in izkušenj v dobi odraščanja in mladostništva lotevajo tudi razne odklone v spolnosti (posilstvo, pedofilija, homoseksualnost, lezbištvo, transseksualnost).²²

V prvi skupini so večinoma t. i. dekliški romani, ki sodijo v žanrsko literaturo (trivilano) literaturo, mnoge izhajajo v popularnih zbirkah za mladino, npr.: *Kafe klub*, *Prstan prijateljstva*, *Sostanovalke* založbe Grlica, *Ljubezen in skrivnost* in mnoga dela iz zbirke *Dober dan, roman!* založbe DZS, mnoga dela iz zbirke *Knjigožer* založbe Mladinska knjiga itd. V drugi skupini pa so dela iz zbirke, kot so npr. *Izpovedi* in *Na robu* založbe Grlica, *Metuljev let* založbe Učila International, *Zorenja* in *Zorenja+* založbe Miš.

Podatki o knjigah iz Preglednih seznamov iz let 2000-2007 so različno prikazani, zato jih tudi v našem prikazu namenoma nismo poenotili.

² To je razvidno tudi iz poimenovanja posameznih razdelkov v naših preglednih in priporočilnih seznamov:

2000: problemske (tabu) teme, ljubezenska pripoved

2001: problemske (tabu) teme in ljubezenska pripoved v razdelku Med srcem in pištolo)

2002: problemske teme, ljubezenska pripoved v razdelku Med srcem in pištolo)

2003: problemske teme, ljubezenska pripoved/dekliški roman (oboje v razdelku Med srcem in pištolo)

2004: ljubezenska proza, problemska proza (oboje v razdelku Med srcem in pištolo)

2005: problemska pripoved (v razdelku Med srcem in pištolo)

2006: problemska pripoved (v razdelku Med srcem in pištolo)

Legende in opombe

C = leposlovje do 9. leta
P = leposlovje od 10. leta
dalje
M = leposlovje od 13. leta
dalje
L = ljudsko slovstvo

A-stopnja = primerno tudi za starost do 3 let
B-stopnja = primerno za starost 3–6 let
1. stopnja = primerno za 1., 2. in 3. razred OŠ
2. stopnja = primerno za 4., 5. in 6. razred OŠ
3. stopnja = primerno za 7., 8. in 9. razred OŠ
M⁺-stopnja = primerno za srednješolce



posebej priporočene knjige

Zaporedna številka zapisa, vodilka za vsa kazala v tej publikaciji

Kratki bibliografski podatki o knjigi se začnejo s priimkom avtorja

Oznaka knjižnične zbirke (postavitve) za mladino (C, P, M, L, UDK)

Oznaka stopnje bralnih sposobnosti (A, B, 1., 2., 3., M+)

75. KOVAČ, Polonca: Ptičje leto.



Ilustr. Alenka Vuk. Radovljica: Didakta, 2005, 28 str.

| C | 1. stopnja | slikanica, velike tiskane črke

| letni časi, ptice, živali v domišljji

Slikanica priljubljene slovenske pisateljice prinaša v mladinsko leposlovje novo...

Oblikovna ali tehnična gesla in opombe

Kratka predstavitev knjige (anotacija)

Vsebinska gesla

LEPOSLOVNE knjige so razvrščene takole: poezija, problemska proza (po geslih: mladostniki, odraščanje, ljubezen, spolnost; internet; abortus; nasilje v družini, nasilje v družini, posilstvo, zlorabe; homoseksualnost; incest; transseksualnost; večkulturnost, medkulturnost; poroka, medkulturnost), dodali smo tudi en mladostniški roman v stripu.

POUČNE knjige so razvrščene in označene po glavnih skupinah UDK (univerzalne decimalne klasifikacije).

POEZIJA

1. GREGORIČ Gorenc, Barbara: Navodila za randi.

Ilustr. Andreja Gregorič. Ljubljana: Viharnik, 2006, 48 str.

| M | 3. stopnja, | ljubezen, mladostniki, odraščanje

Pričujoča zbirka pesmi je zelo podobna predhodnici z naslovom Tri pike...; predvsem vključuje sorodne literarne prijeme in tematiko. Toda natančnejše branje razkrije, da je zdaj doživljajski svet najstnice zrelejši: igrivosti ljubezenskega hrepenenja in ugibanja so se pridružile prve drobne pozitivne in negativne izkušnje iz srečanj (zato gre že v naslovu za Navodila za randi), poleg tega pa ne gre več le za skrbi okrog šole, ampak se te razširijo celo na prihodnost in veselje; svet najstništva se je v tej zbirki poglobil v doživljajski svet mladostnice. Takšna sta tudi uspela likovna oprema in oblikovanje: zapisom z robov šolskih zvezkov se pridružijo hitri utrinki verzov (na papirnatem robčku, ovojnem papirju, morda celo v dnevniku), koščki pisem, pa tudi znamke, ovojnice in drobni predmeti, tipični spominki deklet.

2. GREGORIČ Gorenc, Barbara: Tri pike...

Spremna beseda Milena Mileva Blažič, Marjanca Jemec Božič. Oprema in oblikovanje Andreja Gregorič. Ljubljana: Viharnik, 2005, 48 str.

| M | 3. stopnja |

Sodobno slovensko mladinsko pesnico poznamo po njeni zbirki Nebomske pesmi (1994), in tudi v pričujoči uporablja zelo sorodne literarne prijeme: pesmi so napisane v prvi osebi ednine, prevladujoča tematika so ljubezenska čustva, šolske skrbi in različna razmišljanja. A nova zbirka je vsaj do določene mere vendarle novum v avtoričinem opusu, saj izraža predvsem doživljajski svet občutljivega najstništva. Gregoričeva je skladno s tem z jezikovnimi sredstvi dosegla tipično mladostniško izražanje in skozi perspektivo mladostnikov pristno ter tenkočutno prikazala njihov svet. Ilustratorica pa je zasnovala likovno podobo, ki zelo ustreza hotenjem avtorice; tako z ilustrativnim gradivom kot v oblikovanju zbirke se je naslonila na motive, vzete iz šolskih zvezkov in knjig, kamor jih mladi zapisujejo in izrisujejo poleg učne snovi, s čimer je zbirka pesmi dobila precejšnjo dodano vrednost.

- 3. PAVČEK, Tone: Majnice: fulaste pesmi.** Ilustr. Teja Gorjup. Spr. beseda Jože Horvat. Ljubljana: Mladika/Ljubljana, 2007. (Trepetlika; 46), 84 str.
| M | 3. stopnja | nova izdaja, nova likovna obdelava, ljubezen, mladostniki, odraščanje

Pesmi so prvič izšle pri založbi Mladika v Ljubljani v zbirki Trepetlika z ilustracijami Kostje Gatnika. Zanje je Pavček naslednje leto prejel nagrado večernica. Tokrat pa je novo izdajo Majnic ilustrirala Teja Gorjup z novo barvno energijo in s tem dodala nove možnosti doživljanja. O naravi pesniške zbirke pove že sam naslov: pesnik sledi ljubezni, tako v brezskrbno veselje in privzdignjeni trans kot v samotne koticke koprnjenja po dvojini. Ves čas pa jo poizkuša ugledati z vidika najstnikov, nekje med šolskimi klopami in Mac Donaldom. Pesmi tako segajo od komičnih, ki so najpogosteje pisane v slengu in obarvane z ironičnim podtonom, do eksistencialnih, ki intimneje izpostavljajo ljubezen kot vodilo in cilj. Morda so slednje najstnikom, ki le redko prenesejo veristično ogledalo svoje "fulavosti" še bliže. Pesniško zbirko tako odlikujejo predvsem pogumen in pretežno osamljen poizkus ustvariti poezijo posebej za najstniške bralce ter seveda Pavčkov značilni hudomušni podton, ki se povezuje z melodičnostjo pesmi in večplastno izrabo jezika. (tb)

- 4. PAVČEK, Tone: Pavcek.doc:** za domišljjsko potovanje in domače branje: izbor poezije Toneta Pavčka. Ilustr. Peter Ciuha. Spr. beseda Tone Pavček, Slavko Pregl, Jure Šink. Izbr. in ur. Tone Pavček. Ljubljana: Rokus Klett, 2007, 223 str.
| M | 3. stopnja | antologija, življenjepiš

Pavček.doc ponuja pregled pesniškega opusa enega najvidnejših sodobnih ustvarjalcev. Izbor v tej zbirki, ki ga je opravil Tone Pavček sam, je razdeljen tematsko – pesmi so nanizane kot odgovori na vprašanja, ki jih pesniku najpogosteje zastavljajo mladi bralci: Kdaj ste se rodili? Ste srečni? Zakaj ste se odločili za poklic pesnika?... Prinaša tako pesmi za otroke, ki jih odlikuje pesnikov izjemen posluš za jezik, saj gredo ritmični verzi, v katerih se najpogosteje poigrava z jezikom, hitro v uho, kot pesmi namenjene najstniškemu bralcem, za katere je značilna predvsem komična izraba slenga in vsakodnevnih najstniških tegob. Ne nazadnje pa tudi nekatere pesmi za odrasle bralce, kjer prevladuje eksistencialna tematika, a tudi v njih pesnik večinoma ostaja zvest svojemu preprostem in hudomušnemu izrazu. Knjiga je izšla tudi v posebni izdaji Bralne značke v zbirki Zlata bralka, zlati bralec, kot darilna knjiga mladim na kraju osnovne šole, ki so vsa leta brali za bralno značko. (tb, tj)

PROBLEMSKA PROZA

Mladostniki, odraščanje, ljubezen, spolnost

5. BELBIN, David: Šola ljubezni.

Spremna beseda Jana Zirkelbach. Prev. Jaka Andrej Vojevec. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2004. (Odisej), 262 str.

M, M⁺-stopnja, dekleta, ljubezen, šola, učitelji, za pogovore o knjigah

6. BURGESS, Melvin: Tista reč.

Prev. Jure Potokar. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2005. (Najst), 343 str.

| M | M⁺-stopnja | za pogovore o knjigah | mladostniki, spolnost

7. GLUVIĆ, Goran: Fantje, žoga, punce.

Ljubljana: Mladinska knjiga, 2001. (Knjigožer), 197 str., P

III. stopnja, šport, mladostniki, fantje, dekleta, ljubezen

Knjiga je privlačna zgodba o učencih v višjih razredih osnovne šole, ki imajo poleg šolskih obveznosti tudi nekaj življenjskih težav. Poleg košarke jim postanejo pomembne tudi prve ljubezni, ki jim začnejo zapletati (športno) življenje. Ali zaljubljeni košarkarji res slabše mečejo na koš? Vedno je pol uspeha odvisno tudi od dekliške ekipe, tako pri košarki kot pri ljubezni. (tj)

8. JOHNSON, Pete: Potegavščina.

Prev. Vojko Šinigoj. Ljubljana: Grlica, 2004. (Romani Grlica), 199 str.

M, 3. stopnja, dnevniki, fantje, humor, ljubezen, mladostniki, odraščanje za pogovore o knjigah

Petnajstletni Will še vedno nima dekleta in sošolci se mu zaradi tega radi posmehujejo. Iz te stiske in malo tudi po naključju si izmisli potegavščino, v katero se, zanimivo, vključi tudi njegov oče. Toda kaj hitro sprevidita, da sta šla predaleč in si izmislita primeren izgovor, da jo lahko končata. Willu pa potegavščina vendarle prinese ne le nekaj ugleda med sošolci, ampak tudi precej izkušenj. Roman se konča z odprtim, pozitivno naravnanim pričakovanjem: Willu dekleta niso več tako popolnoma nedoumljiva skrivnost, kar pa seveda ne pomeni, da skrivnosti ni več, in komaj čaka, da jo doživi. S tem sporočilom bo roman najbrž dobrodošel marsikateremu najstniku v pričakovanju prve velike ljubezni. Obenem je privlačen in lahkoten za branje, napisan je v obliki dnevnika, mestoma, ko je dogajanje zelo napeto, pa je razdeljeno kar po posameznih urah.

9. JURCA, Branka: Ko zorijo jagode.

Ljubljana: DZS, 2005. (M knjiga), 221 str.

| M | 3. stopnja | nova izdaja, | dekleta, družina, ljubezen, odraščanje

10. KUIJER, Guus: Naj ljubezen gori kot plamen, amen.

Prev. Mateja Seliškar Kenda. Ilustr. Alice Hoogstad. Dob pri Domžalah: Miš, 2006, 86 str.

| P | 2. stopnja | o avtorjih, za pogovore o knjigah

| deklice, družina, očetje, odraščanje, večkulturnost

Večkrat nagrajeni nizozemski avtor skozi duhovit in iskren samogovor enajstletne Polleke, bodoče pesnice in razmišljujoče najstnice, prepričljivo in z dobršno mero sentimentalno ironičnega humorja predstavi sodobno (nizozemsko) družbo in njene aktualne probleme. To so zlasti večkulturnost in s tem povezana nestrpnost do drugih kultur, razpad klasične družine in pojav njenih novih oblik ter iz tega izhajajoč občutek brezcilnosti in razrahljane vloge staršev, ob katerih se morajo otroci znajti po svoje. Polleke se tako upravičeno sprašuje zakaj odrasli nikoli ne razumejo, kaj se sme in kaj ne, saj se ji ob ločeni mami, ki se svojeglavo zaplete s hčerininim učiteljem, in očetu, sanjaču in delomrznežu, zasvojenemu z mamili, zastavlja kup vprašanj o lastnih starših. Prav tako težavni, a na drugačen način, so starši njenega izvoljenca, sošolca Maročana: ob njem je ne vidijo radi zaradi kulturnih razlik med mladima. Venomer ljubka kritika sodobne razvite družbe in negotovega odraslega, ki ne zmore ali ne zna sprejemati svoje vloge, in na katerega otrok ne more vedno računati, je vendarle izražena prizadeto, prvoosebno, skozi usta odraščajočega otroka, ki se postopoma otresa svoje naivnosti in prihaja do novih spoznanj o svetu odraslih. V tem smislu se da pripoved brati tudi kot najstniški napotek staršem, naj že končno odrastejo.

11. SANCIN, Erik: Nekje sredi vročine.

Ljubljana: Cankarjeva založba, 2003, 180 str.,

M, IV. stopnja, nasilje, mladostniki, ljubezen, obritoglavci, punk, Nemčija, Anglija, počitnice, za pogovore o knjigah

Pred kratkim polnoletni Luca v prvi osebi popisuje svoje vroče poletne počitnice: po enem tednu razgrajanja s klapo v domačem Torinu se je sam odpravil na potovanje po Evropi, najprej k znancu v Düsseldorf, potem pa naprej do Londona in na Irsko, kamor si je najbolj želel. Na poti srečuje podobno misleče vrstnike, med njimi apolitične obritoglavce, kakršen je sam, z njimi popiva in razgraja, obiskuje koncerte, poprime za priložnostno delo, doživi tudi nekaj spolnih izkušenj in celo sreča svojo prvo pravo ljubezen. Besedilo na lahkoten način in simpatično odkriva sceno mladostnikov, ki s svojo drugačnostjo in razgrajanjem nasprotujejo navidezni urejenosti odraslih, v medsebojnih odnosih pa vendarle iščejo prav nežnost in razumevanje, ki ju pogrešajo ob svojih iztirjenih starših in razbitih družinah. (tj)

- 12. ŠKRINJAR, Polona: Zorenje divjih drnosljev.** Ilustr. Dunja Kofler. Ljubljana: Prešernova družba, 2007. (Koledarska zbirka), 147 str.
| M | 3. stopnja | humor, spomini
| družina, fantje, mladostniki, običaji, odraščanje, podeželje, prijateljstvo, šola, zaljubljenost

Drnoslji so slivam podobni sladki rumeni sadeži, ki imajo v spominski pripovedi Polone Škrinjar simbolični pomen: so sladki sadovi prve ljubezni, hkrati pa tudi odraščanja, zorenja in minevanja. Zgodba je postavljena v prva desetletja po drugi svetovni vojni, na podeželje, v "Titovo državo", konkretno v vas Rogovilo pod Jelovico. V prvoosebni, s humorjem in čustvi nabiti pripovedi šestošolca File (Filipa) Rodarja sledimo zgodbam iz življenja njegove družine, sosedov, znancev in vaških posebnežev, katerih usode nam pripovedovalec razkriva z neprikrito simpatijo, ki mestoma spominjajo na pripovedi Berte Golob ali Mihe Matèta. Jedro pripovedi je grenko-sladka ljubezenska zgodba med Filipom in Loni, ki jo prekine dekličin nenaden odhod v mesto. Pripoved je prijazno in nostalgичno zaverovana v harmonijo in idiličnost življenja na podeželju, kjer so odnosi še prežeti s toplino in skrbjo za posameznika, kamor pa vse pogosteje vdirajo meščanske vrednote, ob čemer avtorica ne skriva svojega obžalovanja. V tem smislu je zgodba o mladosti in ljubezni ne glede na čas, ki ga opisuje, nadgeneracijska, in jo je vredno priporočiti tudi današnji mladini. (im)

- 13. VELIKONJA, Irena: Poletje na okenski polici.**
Ljubljana: DZS, 2006. (Dober dan, roman!; 32), 196 str.
| M | 3. stopnja | o avtorjih, za pogovore o knjigah
| dekleta, družina, ljubezen, ločitve, matere, mladostniki, odraščanje, počitnice, poletje

Knjiga je prvenec avtorice, ki prepriča predvsem z uvidom v psihologijo starejših najstnikov. Tega razgrinja ob petnajstletni prvoosebni pripovedovalki, ki je sicer kot sleherni posameznik v marsičem unikatna: predvsem kot otrok ločenih staršev, na nek način 'nezaželen otrok', ki živi skupaj s svojo mladostno mamo, je precej bolj odrasla od svojih vrstnikov. Takšen psihološki profil tudi določa dogajanje odločilnega poletja v njenem življenju: deloma v dobesednem in predvsem metaforičnem pomenu se ga odloči preživeti na okenski polici ter z nje rešiti svoj ljubezenski problem, odnos s preveč zaščitniško mamo in širšo družino; prek tega zori tako v socialnem in intelektualnem smislu.

- 14. WILSON, Jacqueline: Učne ure ljubezni.**
Prev. Nina Cedilnik Frua. Ilustr. Nick Sharratt. Tržič: Učila International, 2006, 256 str. | M | 3. stopnja
| dekleta, drugačnost, družina, knjige, ljubezen, očetje, odraščanje, strpnost, šola, učitelji, umetnost

9. WILSON, Jacqueline: Zaljubljene punce.

Prev. Tatjana Žener. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2001. (Knjigožer), 183 str.

P, III. dekleta, prijateljstvo, ljubezen

Prvi šolski dan in prehod v 9. razred triperesno deteljico trinajstletnih punc, Ellie, Magdo in Nadine, navdaja z velikanskim razburjenjem. Punce komaj čakajo, da bodo lahko ena drugi pripovedovale o počitniških dogodivščinah. Prva je na vrsti Nadine, ki svoji najboljši prijateljici močno preseneti z vestjo, da je med počitnicami spoznala precej starejšega fanta in z njim doživela pravo počitniško avanturo. Tudi Ellie noče prav nič zaostajati za svojo prijateljico, zato se zlaže, da se je tudi ona na počitnicah zaljubila in si našla čisto pravega fanta. Tudi Magda na cesti skrivaj opazuje privlačnega fanta in močno upa, da jo bo opazil in se ji približal. Skratka, knjiga kjer se prav vse vrti okrog fantov in v kateri sodobne najstnice lahko veliko izvejo o fantih. Ne bo odveč tudi kakšen nasvet triperesne deteljice punc, ki bi ga glede fantov morda kazalo upoštevati. (dlv)

Internet

10. JEIER, Thomas: Fant z interneta.

Prev. Tina Mahkota. Ljubljana: DZS, 2000. (Dober dan, roman!; 16), 190 str.

M, mladostniki, prijateljstvo, ljubezen, računalniki; IV. stopnja

Dopisovanje po elektronski pošti je lahko na moč zabavno, saj je identiteta dopisovalcev lahko tudi prikrita. Katrin, junakinja romana, je, da bi se malce pozabavala, izkoristila priložnost in se pozabavala z zaljubljenim fantom. Za to, da je vzniknilo prijateljstvo, pa je vendarle morala dopustiti, da je prišla resnica na dan. Prijetno branje. (lo)

11. KILBOURNE, Christina: Dragi Zaza.

Prev. Alenka Perger. Dob: Miš, 2008. (Zorenja), 184 str.

M, dekleta, internet, zlorabe

Max in njena najboljša prijateljica Leah sta se zabavali na internetu, klepetali sta s fanti, izmenjvali so si elektronska pisma, druge prijateljice in starši pa o tem niso nič vedeli. Leah je nenadoma izginila in tedaj pride na dan, da je to v zvezi z internetnim "dopisovalcem". Policija je odkrila, da se je dopisoval s kakimi dvajsetimi dekleti pod različnimi spletnimi imeni in da se je samo izdajal za najstnika. Max žaluje za prijateljico in se počuti krivo; zapade v hud depresijo, obiskuje psihiatrinjo in po njenem nasvetu začne pisati dnevnik. Besedilo je torej prvoosebna pripoved, dnevniški zapiski, prek katerih zvemo za potek dogodkov pred tragedijo, za Maxina prizadevanja, kako preboleti bolečino ob prijateljicini smrti, za

podporo v ljubeči družini (spoznamo tudi njeno mlajšo sestrico in bratca) in širšem okolju. Max je vključena v iskanje storilca, ki je uspešno, in prav to ji tudi pomaga, da se počasi nekako vrne v normalno življenje, ponovno se oprime učenja in se druží s prijateljicami. Dnevniški zapiski obsegajo nekaj več kot eno leto, Max na kraju dopolni 13 let, bogatejša je za nekaj globokih življenjskih izkušenj. Eno najmočnejših sporočil bralcu je opozorilo o nevarnosti interneta in zlorabi otrok prek njega.

12. KODRIČ Filipič, Neli: Tita@boginja.smole.in.težav.si.

Ljubljana: Mladinska knjiga, 2002. (Knjižnica Sinjega galeba; 308), 295 str.,

M, IV. stopnja, dekleta, računalniki, internet, počitnice, ljubezen

Tita je brez staršev in živi pri nekoliko nenavadni teti. Je precej radoživ dekletce. Ko dobi računalnik, si začne dopisovati z nekom, ki se skriva pod šifro Z 93. V srednji šoli dobi sošolca Zvijezdana iz Splita. Misli, da je prav on fant iz računalnika in se vanj zaljubi. Skupaj ugotovita, da ima teta probleme z igrami na srečo. Čeprav ima zgodba kar nekaj nesrečnih zapletov, se srečno konča na morju. Avtorica, ki je znana po nagrajeni knjigi *Lov na zvezde*, je v tej knjigi prikazala kar nekaj zanimivih značajev, podrla pa je mit, da je otroštvo in mladostno obdobje čas brezskrbnosti in radosti. Videz vara in pod krinko srečne in uspešne družine se skriva marsikaj. (sl)

19. Rudolf, Mojca: Ljubezen.si: mladinski ljubezenski roman.

Ljubljana: Genija, 2006, 157 str.

| M | 3. stopnja | o avtorjih, | ljubezen, mladostniki, odraščanje, prijateljstvo

Abortus

20. FIENBERG, Anna: Sposojena svetloba.

Prev. Irena Miš Svoltjšak. Dob pri Domžalah: Miš, 2004. (Zorenja ⁺), 241 str. O avtorici. ☺

M, M⁺-stopnja, abortus, astronomija, babice, dekleta, družina, mladostniki, nosečnost, za pogovore o knjigah

Sposojena svetloba je v izhodišču zastavljena kot zgodba šestnajstletne Callisto, ki zanosi in se odloči narediti splav. Že večkrat obdelana tema problemskega romana pa je vendarle izpeljana na izrecno nov način; zaplet na primer doseže vrh, ko Callisto odide na kliniko za splave, pri tem pa mora zaradi matrine stalne odsotnosti s sabo vzeti tudi svojega malega bratca. Težaven položaj junakinje je poleg tega le povod za tenkočutno prvoosebno razmišljanje o pasivnem in odtujenem položaju v svetu. Pretanjeno in večje napisana pripoved se tako dotika vrste perečih vprašanj, kot so osamljenost, težave pri vključevanju v družbo, želja po ugajanju in posledično skrivanje drugačnosti, nepovezanost in hladni odnosi znotraj družine, prepuščenost samemu sebi, nepristnost

ljubezenskega odnosa, ipd. O tem pričata tudi s stališča pripovedovalca avtonomni zgodbi Callistine mame in mlajšega brata, ki sta s tehniko montaže vključeni v Callistino pripoved in govorita pravzaprav o enakih problemih. Pestrost slednjih pa je romanu le delno v prid, saj je z njo vsaj nekoliko preobtežen, podobno pretirane pa so tudi nekatere druge posebnosti pisanja, na primer razvejano podobje, vezano na področje astronomije. A ambicioznost, o kakršni priča tovrstno pretiravnje, je po drugi strani tudi največja vrlina tega romana.

Nasilje v družini, posilstvo, zlorabe

21. ANDERSON, Laurie Halse: Povej!

Prev. Andreja Blažič Klemenc. Tržič: Učila, 2001. (Metuljev let), 194 str.
M, IV. stopnja, dekleta, mladostniki, zlorabe, posilstvo

Knjiga je prvi roman omenjene ameriške pisateljice, za katerega je že takoj prejela vrsto nagrad, ki se podeljujejo za mladinsko književnost, med njimi tudi najprestižnejšo nagrado Printz Honor Book za leto 2000.

Roman je zasnovan kot prvoosebna pripoved oziroma boleča izpoved mladostnice, srednješolke Melinde, ki na sošolkini domači zabavi ob koncu poletja doživi travmatično življenjsko izkušnjo, ki ji zaznamuje življenje: to je posilstvo. Sprva se ji vse skupaj zdi kot grozljiva nočna mora. Tudi med svojimi vrstniki v šoli se že takoj na začetku novega šolskega leta počuti kot izobčenka, saj ji vsi obračajo hrbet in nočejo niti govoriti z njo. Melinda dolgo časa molči, svojo bolečino skriva v sebi in o njej ne spregovori nikomur, čeprav si neizmerno želi, da bi to zmogla storiti. Dolgo časa jo mučijo tudi občutki krivde in močan občutek, da je bila sama kriva za to, da je bila posiljena. Počasi, predvsem tudi z obzirno pomočjo nenavadnega učitelja likovnega pouka, gospoda Svobodnjaka, preboleva dogodek in se končno odloči, da ne bo več tiho in da bo o dogodku spregovorila. (dlv)

22. AROLD, Marliese: Nina zbeži od doma.

Prev. Andreja Švab. Ljubljana: Grlica, 2001. (Na robu), 127 str.,
M, IV. stopnja, dekleta, mladostniki, zlorabe, prostitucija

Novo literarno delo slovenskim mladim bralcem sicer že znane nemške pisateljice (knjiga Živeti hočem) predstavlja hkrati tudi prvo knjigo v novi knjižni zbirki Na robu založbe Grlica, ki bo po napovedih založbe prinašala kvalitetna literarna dela, ki ubesedujejo najrazličnejše probleme sodobnih mladostnikov (celo mnoge tabu teme). Takšna je že prva, omenjena knjiga, v kateri pisateljica obravnava aktualne probleme, kot so: prostitucija, najrazličnejše zlorabe, kot so. zloraba drog, nasilje, svet, spolnosti ... Nina je srednješolka iz na videz urejene družine intelektualcev iz majhnega nemškega kraja, ki pa nekega dne zaradi nenehnih preprirov s starši in razočaranja nad fantom, ki jo je prevaral, pobegne od doma. Zateče se v Hamburg, ki ji predstavlja možnost novega življenja in uspeha ter tudi brezmejno svobodo. Že zelo hitro po prihodu v vele mesto spozna, da je svoboda, o kateri je sanjala

že doma: dobra služba, lepo stanovanje, kup prijateljev ..., popolnoma drugačna od krute realnosti. Ko spozna privlačnega fotografa Jonasa, ki ji obljublja lepo življenje in velik uspeh na področju manekenstva, se vanj usodno zaljubi. Prepričana je, da je pred njo bleščeča prihodnost, vendar je resnica drugačna. Jonas je v resnici zvodnik in Nina iz velike ljubezni do njega postane celo prostitutka. Nina potrebuje precej časa, da spozna resnico o Jonasu, njegov pravi značaj in njegove načrte v zvezi z njo. Potrebovala bo veliko moči, da bo lahko prekinila s takšnim življenjem in stopila na novo, boljšo življenjsko pot. (dlv)

23. BURGESS, Melvin: Sanje neme deklice.

Prev. Franjo Jamnik. Tržič: Učila, 2000. (Metuljev let), 210 str.

M, IV. stopnja, dekleta, fantje, osamljenost, invalidi, mladostniki, ljubezen, družina, drugačnost, zloraba, nasilje

Avtorja poznamo po knjigi Klic poslednjega volka, kjer je v ospredju zgodba o divjini. V tej pripovedi pa se srečamo z odtujenostjo, drugačnostjo in celo s spolnim nasiljem. To je pretresljiva zgodba o nerazumevanju okolice na eni strani in nežnih čustvih dveh mladih na drugi strani. Deklico, ki je postala gluha, imajo vsi za nemo in omejeno. Fantje komaj čakajo, da pride konec tedna, ko bo njena mama šla delat, saj bi se radi z njo poigrali. V isto vas pride tudi mlad fant s svojo mamo in v osamljeni deklici se prebudijo čustva, ki jih do zdaj ni poznala. (sl)

24. CHERRY, Frances: Leon: strah moje mladosti.

Prev. Irena Miš Svoltjšak. Dob: Miš, 2003. (Z(o)renja), (136) str.,

P, III. stopnja, dekleta, družina, spolnost, zlorabe, za pogovore o knjigah

Clarissa je srečno dekle, ki pa se po smrti očeta zapre vase. Kmalu njena mama spozna veselega, bistrega in očarljivega Leona, ki je tudi do Clarisse zelo pozoren, saj ji nosi darila, pomaga pri domačih nalogah in sodeluje na šolski prireditvi. A nekega večera, ko mame ni doma, se splazi v njeno sobo in jo posili. Clarissa je zmedena, uide od doma, nato pa se v obupu preseli k sošolki. Nikomur se ne upa izpovedati, saj ji Leon ves čas grozi. Končno se mami posveti, za kaj gre, pokliče policijo in Leona zalotijo pri dejanju. Zgodba, ki je napisana tekoče in prepričljivo, problematizira predvsem odnose med starši in odraščajočimi najstniki oz. njihovo sposobnost, kako si znajo prisluhniti v težavah. Zaradi psihološke prepričljivosti se je znašla v najožjem izboru za novozelandsko »naj« mladinsko knjigo v letu 2001. (sl)

25. FLINN, Alex: Dihati pod vodo.

Prev. Vojko Šinigoj. Ljubljana: Grlica, 2003. (Na robu), 215 str.,

M, IV. stopnja, dekleta, fantje, ljubezen, nasilje, očetje, za pogovore o knjigah

Nick je čeden, bogat in bister šestnajstletnik, ki na videz nima problemov. A resnica je povsem drugačna: sam živi s surovim očetom, ki fanta pretepa in ponižuje, mati pa ju je že pred leti zapustila. Ko Nick spozna lepo in prijazno Caitlin, se vanjo zaljubi, v njej išče tolažbo, od nje zahteva popolno predanost. Njuna zveza je obsojena na propad, saj Nick ni zmožen prave ljubezni, ampak le terorja in ljubosumnosti. Roman pripoveduje o rušilni moči nasilja za domačimi zidovi, o duševno pohabljenih in ranjenih mladih fantih, ki se s pomočjo psihoterapevta učijo drugačnih vedenjskih vzorcev, kot so jim jih vcepili njihovi starši. Zgodba je pisana tekoče in razumljivo, usode glavnih junakov prepričajo brez lažne patetike, mlademu bralcu, ki ima doma podobne probleme, pa je roman lahko v veliko pomoč. (ad)

26. HUSSAARTS, Josee: Tisoč pegic.

Prev. Vojko Šinigoj. Ljubljana: Grlica, 2003, (Svet je eden), 206 str., M, IV. stopnja, družina, ljubezen, mladostniki, nasilje, šola, za pogovore o knjigah

Micha je dober učenec, športnik in glasbenik. Njegova mladost, razpeta med šolo in vajami z glasbeno skupino, še ne pozna kakih posebnih čeri. Hkrati z izzivom, naj svoji skupini napiše besedilo za tekmovanje glasbenih skupin, se zave, da je zaljubljen v Iris, sošolko in ravnateljovo hči, ki pa ima veliko skritih problemov. Z odkrivanjem Irisinih stisk raste besedilo za tekmovalno pesem in raste Micha v odločnosti in zrelosti. (vz)

27. MACSWEEN, Richard: Požigalci.

Prev. Nataša Švab. Ljubljana: Grlica, 2003. (Romani Grlica), 195 str. M, IV. stopnja, dekleta, drugačnost, družina, fantje, ljubezen, nasilje, za pogovore o knjigah

Bistra in radoživa Anna se po ločitvi staršev z materjo, očimom ter njegovima sinovoma dvojčkoma preseli iz Manchestra v majhno zakotno vasico Whin. Anna zelo pogrša očeta in mestni vrvež. Primitivno, opravljivo vaško okolje in neurejene domače razmere jo spravljajo v obup. Ko se v vasico priselita premožna, svetovljanska Colette in njen sin Wolf, pa Anna najde v njiju sorodni duši ter prijatelja, toda vaščani pridejo na sled neprijetnemu dogodku iz Wolfove preteklosti in vzamejo pravico v svoje roke. Roman je pretresljiva in napeta psihološka zgodba o človeški majhnosti, neizživetosti in nesmiselnem sovraštvu, pa tudi o ljubezni in medsebojni pomoči. (ad)

28. MOŠKRIČ, Marjana: Ledene magnolije.

Ljubljana: Cankarjeva založba, 2002. (Najst), 119 str., M, IV. stopnja, dekleta, ljubezen, mladostniki, zlorabe, ☺ ne prezrite

Močno branje. O stiskah dekleta, ki jo je zlorabil očim in ki se uspe odpreti šele klošarju, ki jo poslušša pozorno kot dober dušebrižnik (duhovnik, psiholog ali komunalec, to ni pomembno). V jeziku, ki se ga tudi sliši, ne le bere, se preplete nekaj (ljubezenskih) zgodb, ki se končajo kot v pravljici – zli(kovci) se umaknejo ali pobegnejo, dobri si pomagajo in se ne pustijo streti od vsega hudega, kar jih je doletelo, slutiti je happy end. (vk)

29. PLÜSS, Nicole: Lebdenje.

Prev. Aleksandra Rekar. Spremna beseda Nataša Končnik-Goršič. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2001. (Odisej), 182 str.,
M, IV. stopnja, dekleta, posilstvo, mladostniki, zlorabe, ljubezen, spolnost, družina

To je tankočutna pripoved o odraščanju, pretrganih družinskih vezeh, osamljenosti, odhajanju in predvsem o posilstvu. Glavna junakinja potrebuje veliko časa, da se sooči z resnico in si prizna, kaj se je pravzaprav zgodilo. Melisso posili starejši fant. Nikomur se ne upa povedati, kaj se dogaja, čeprav bližnji opazijo, da je doživela nekaj neprijetnega. Sestra jo poskuša razvedriti, kljub temu, da si je oče našel novo prijateljico. Vendar sta si sestri vedno bolj v laseh. Zavrača pa tudi prijatelja, ki bi ji rad pomagal. Odrne se od vseh in se zapre vase, dokler ne napoči čas, ko privre vse na dan. (sl)

30. TUCKERMANN, Anja: Ne govoriti, ne molčati, ne iti, ne ostati.

Prev. Andrea Švab. Ljubljana: Grlica, 2003. (Na robu), 86 str.,
M, IV. stopnja, dekleta, družina, posilstvo, prijateljstvo, ljubezen, spolnost za pogovore o knjigah

Glavna tema romana je posilstvo osemnajstletne Rinke. Pisateljica z inovativnim postopkom pisanja prikaže duševne stiske in strahove obupanega dekleta, njen odpor do moških in do lastnega telesa. S pomočjo prijateljic in novega fanta Konrada, ki jo ima rad in potrpežljivo prenaša njena spremenljiva razpoloženja, predvsem pa z močjo svoje volje, se Rinka znova uči ljubiti in normalno živeti. Roman pripoveduje tudi o razdvojenosti ženske duše, ki je pogojena že z vzgojo v družini in položajem ženske v družbi nasploh. (ad)

Homoseksualnost

31. VIDMAR, Janja: Fantje iz gline.

Spremna beseda Igor Saksida. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2005. (Odisej), 224 str.

| M | 3. stopnja | za pogovore o knjigah

| fantje, homoseksualnost, odraščanje, odtujenost, samopodoba, spolnost

32. WALKER, Kate: Peter. Prev. Marta Pirnar. Ljubljana: ŠKUC, 2007.
(Lambda; 57), 192 str.
| M | 4. stopnja | o avtorjih
| drugačnost, fantje, homoseksualnost, mladostniki, odraščanje, samopodoba

Eden izmed najvidnejših romanov za mlade z gejevsko tematiko, navdušuje s čustvenim nabojem in odkrito zgodbo o raziskovanju spolne identitete. Slednje je petnajstletnemu naslovnemu junaku, zavezanemu fotografiji in motorjem, skoraj nemogoče, saj je njegovemu čutenju nenaklonjena tako družina kod družina motoriziranih »prijateljev«, ki jih veže kult mačizma in grobosti. Peter začne o vprašanjih, ki ga glodajo, pogumneje razmišljati šele, ko se pojavi David. Domala sanjski lik, starejši fant, študent, je izrazito prijazen in čuteč, vedno brezhibno oblečen, vrh tega pa še hudo spreten ljubiteljski mehanik! Ob Petrovih notranjih viharjih, ki jih sproža trenje med navdušenjem nad homoseksualno usmerjenim Davidom in privzgojenimi predsodki o gejih, pride do izraza avtorčina izvrstna karakterizacija; škoda le, da je pri nekaterih stranskih osebah šablonska in da je slovenski prevod izrazito začetniški. (dlv)

Incest

33. FREY, Jana: Poljub moje sestre.
Prev. Andrea Švab. Ljubljana: Grlica, 2003. (Na robu), 152 str.,
M, IV. stopnja, bratje, incest, ljubezen, sestre, spolnost, za pogovore o knjigah

Prvoosebni pripovedovalec romana je šestnajstletni fant, mladostnik Mattis, ki v obliki nekakšnega dnevnika popisuje dogodke, ki so se zgodili v obdobju enega leta in bili za družino usodni. Pripoved se postopoma razvije v pravi psihogram glavne osebe, ki nam omogoča vpogled v čustveni svet mladostnika, v spolno zorenje in v iskanje identitete. Osrednja tema romana, dolgo časa tabu v domači in tuji mladinski književnosti, je incest, neobičajna naklonjenost in spolna privlačnost med bratom in sestro dvojčkoma. Oba se dolgo časa borita proti svojim čustvom, vendar je njuno upiranje krvoskrunstvu neuspešno. Njuna zveza traja vse do dne, ko ju pri ljubezenskem odnosu zaloti babica. Potem si dogodki sledijo z vrtoglavo hitrostjo: oba zaljubljenca ločijo, oba zaradi tega zbolita, konec pa je »odprt«. (dlv)

Transseksualnost

34. DENEŽKINA, Irina: Daj mi!: (song for lovers).
Prev. Vanja Slapar Ljubutin. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2004. (Najst), 182 str.
M, M⁺-stopnja
begavci, mamila, glasba, ljubezen, mladostniki, nasilje, spolnost
za pogovore o knjigah

Dvajsetletna avtorica je s svojim nedavno izdanim literarnim prvencem prišla v ožji izbor za državno literarno nagrado in je prevedena že v več kot deset jezikov. To tudi ni presenetljivo, saj prinaša zgodbe iz življenja sodobne ruske mladine, ki so zanimive zaradi brezobzirne, mestoma skorajda grobe, a dosledne in poštene iskrenosti; pripovedi, ki opisujejo skrajna in boleča čustvena stanja ter so pospremljena z besedili pesmi sodobnih ruskih glasbenih skupin, tako ne prinašajo ne pomirjujočih ne optimističnih koncev. Denežkina je nadalje večča psihološkega portretiranja in notranjega monologa, pri čemer je v skladu z rusko literarno tradicijo nekoliko melanholična in nagnjena k lirizmu. S takšnimi zahtevnejšimi tematskimi in slogovnimi lastnostmi (a tudi s slabo izvedeno korekturo) pa se delo predstavlja kot prepoznaven roman zbirke Najst, namenjene bralcem z zahtevnejšim literarnim okusom, ki na Slovenskem predstavlja pomemben most med mladinsko literaturo in pisanjem za odrasle.

35. PETERS, Julie Anne: Luna.

Prev. Anja Kokalj. Spr. beseda Jana Zirkelbach. Ljubljana: Grlica, 2007.
(Na robu), 268 str.

| M | 3. stopnja

| drugačnost, fantje, mladostniki, samopodoba, sestre, spolnost, transseksualnost

V pretresljivi prvoosebni pripovedi spremljamo Regan, ki se mora iz dneva v dan soočati z drugačnostjo svojega brata oziroma sestre. Liam je namreč transseksualec, dekle, rojeno v deško telo, oseba, ki čez dan igra vlogo fanta, kot to od nje pričakuje okolica in z oče, ki si želi mačo sina, ponoči pa se pred ogledalom prelevi v Luno, dekle z okusom in s spretno roko za ličenje. Edina, ki ji Luna zaupa svojo skrivnost, je torej mlajša sestra Regan, ki ima z avtorico težje takšnega bremena neprestano občutek, da si z bratom delita eno življenje - njegovo. Petersova v svojem romanu odpira novo problemsko temo in ustvari izjemen, iskren, intenziven in kompleksen odnos med sestro in bratom, ali, bolje rečeno, sestrama, prepričljivo ubeseduje vzdušje, ki vlada v družini in neizprosno zastavlja vselej nekoliko provokativna vprašanja o mejah človekove tolerance in odprtosti duha, kar pa je zelo težko, saj je v na videz urejeni ameriški družini in družbi veliko odtujenosti in prikritosti. Zanimiva je tudi pripovedna perspektiva s stališča nekoga, ki doživlja stisko svojega bližnjega, ki je v slovenski problemski literaturi prav tako redka. Romanu je dodana spremna beseda Jane Zirkelbach, ki strokovno osvetli ta problem. (gk in tj)

36. TRATNIK, Suzana: Ime mi je Damjan.

Ljubljana: ŠKUC, 2001. (Lambda; 18), 153 str.

M, družina, homoseksualnost, fantje, mladostniki, zlorabe, nasilje

Večkulturnost, medkulturnost

37. CHUNSHU: Pekinška punčka: kontroverzni roman o krutem odraščanju nove generacije.

Prev. Ljubica Klančar. Tržič: Učila International, 2005, 211 str.
| M | M+-stopnja | za pogovore o knjigah
| dekleta, glasba, Kitajska, mladostniki, odraščanje, spolnost

Zbirka kratkih, fragmentarnih besedil, ki še najbolj spominjajo na dnevniške zapiske, so osupljivo iskrene, z liričnostjo in čustvi nabite, eruptivne in razpoloženske izpovedi, ki razkrivajo boleče odraščanje šestnajstletne »pekinške punčke«. V njih z neusmiljeno odkritosrčnostjo razkrije podobo sodobnega Pekinga, ki se nezadržno spreminja v enega od velikih globalizacijskih središč, kot jih določajo ikone popularne kulture: zlasti glasba, moda in sodobna informacijska tehnologija. Vse to počasi vdira v življenje kitajskih mladostnikov, ki se čedalje močneje upirajo vzorcem tradicionalne kitajske družbe, šole in družine. Kljub predstavljenemu pa besedilo ni sociološka študija o sodobni Kitajski, temveč prej pogumen uvid v čustveni svet viharneškega obdobja odraščanja, ki se nehote, a zelo prepričljivo izmika trenutno pomembnim časovnim, krajevnim in generacijskim opredelitvam.

38. Yu Miri: Zlata mrzlica.



Prev. Igor Rogelja. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2007. (Najst), 375 str.
| M | 4. stopnja | o avtorjih, Japonska, mladostniki, nasilje, spolnost

Avtorica na način, ki nam je poznan že iz japonske literature za odrasle, predvsem pa iz njihove filmske produkcije, razpira sodobni svet osamljenosti, brezizhodnosti in umanjkanja smisla. Najstniški Kazuki po odhodu matere sam skrbi zase in za prizadetega brata, saj se oče – vodja uspešne igralnice, posveča le poslom in lastni zabavi. Kolerični deček, ki že od otroštva prepuščen sam sebi tava po ulicah Kogane-choja, postaja vse bolj nasilen. Sodeluje pri posilstvu, pobije psa, nato pa v strahu, da se bo zaradi izostankov v šoli oče pričel vmešavati v njegovo življenje, umori očeta. Vendar brez simbolne podobe očeta izgubi navidezni ugled med starejšimi in ni sposoben dokončno prevzeti vloge vodje družine. Vedno bolj išče podporo zunaj sebe, v nadomestnem očetu ali prvi ljubezni. Pisateljica s prehodom v Kazukijev sanjski svet pušča odprt konec, ki dovoljuje tako predajo in normalizacijo situacije kot nadaljevanje nasilja. Izjemen roman, ki je hkrati pristno sodoben in specifično japonski, osredotočen na svet najstniškega Kazukija, a večplasten in zanimiv tudi za starejše bralce. Navdušuje tudi avtorjev poseben, poetičen slog. (tb)

Poroka, medkulturnost

39. HENDRY, Frances Mary: Chandra.

Spremna beseda Vladimira Rejc. Prev. Anja Kokalj. Ljubljana: Grlica, 2005, 158 str. O avtorici. | M | 3. stopnja | za pogovore o knjigah

| dekleta, drugačnost, družina, Indija, običaji, poroka

Problemski roman se loteva še dandanes aktualnega problema dogovorjene poroke, ki ima svoje korenine v patriarhalni tradiciji indijske družbe. Pripoved ne želi biti poglobljena sociološka študija sodobne Indije in tudi ne njena kritika, temveč na primeru posameznika prikazana življenjska zgodba o pogubnih posledicah takšnih običajev. To je zgodba enajstletne deklice Chandre, ki se ji uspe s pomočjo močne volje, želje po samoohranitvi, naklonjenih posameznikov in ščepca sreče izviti iz krempljev tradicije ter si poiskati lastno življenjsko pot, ki pa je žal možna samo v tujini. Knjigo, ki je prejela kar nekaj literarnih nagrad, odlikuje psihološka motiviranost, prepričljivo zasnovana in izpeljana pripoved o odraščanju v posebnih razmerah ter psihološka verjetnost književnih likov, kar pa ni naključje, saj je utemeljena na resnični življenjski izkušnji.

40. RAI, Bali: (Ne)dogovorjena poroka.

Prev. Janez Lavtižar. Ljubljana: Grica, 2003. (Romani Grica), 304 str., M, IV. stopnja, Anglija, drugačnost, družina, Indija, ljubezen, očetje, predsodki,

priseljenci, tradicija, za pogovore o knjigah

To je prvoosebna pripoved najstnika Mandžita, katerega družina se je preselila v Anglijo iz Pandžaba v Indiji in zaživela po očetovih besedah v »umazani, pokvarjeni beli kulturi države«, ki si jo je izbrala za svoj novi dom. Kako togo, polno predsodkov in nasilja je življenje sikhovske družine v Angliji, ki se v svoji ranljivosti zapira v nadutost in vzvišenost in se varuje pred tujimi, kvarnimi kulturnimi vplivi z nepopustljivim nadzorom nad vsemi svojimi člani, kaže zlasti običaj dogovorjenih porok. Oba Mandžitova starejša brata sta se že uklonila očetovi volji in se poročila z izbranimi nevestama, zdaj čaka enaka usoda tudi sedemnajstletnega Mandžita. Psihološko utemeljeno in odkritosrčno zgodbo, ki za spremembo spregovori o predsodkih indijskih priseljencev do Evropejcev, odlikujejo vse poteze dobrega psihološkega razvojnega romana, saj želi biti v prvi vrsti izpoved o odraščanju in dozorevanju ter o iskanju lastne življenjske poti. (im)

Strip za mladino

35. THOMPSON, Craig: Odeje: roman v stripu.

Prev. Mojca Krevel. Ilustr. Craig Thompson. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2006. (Odisej), 588 str.

| M | M+ stopnja

| drugačnost, družina, fantje, ljubezen, mladostniki, odraščanje, vera, vrednote

Odeje mladega ameriškega striparja Craiga Thompsona so devet poglavij obsegajoč roman v stripu. Vsa se vrtijo okoli Craiga iz Wisconsin, ki odrašča v tradicionalnem okolju, obkrožen s fanatičnimi verniki, nezdravo vkalupljenimi v cerkveno ideologijo. Slednji sta žal podlegla tudi njegova

starša, ki mu vztrajno grenita življenje; avtor tako na več mestih nazorno pokaže, kako težko je v takšnem omejenem (družinskem in družbenem) okolju sprejemati odločitve in si po lastni meri krojiti življenje. Primer? Craig, ki se je že kot otrok pred neprijazno stvarnostjo zatekal k risanju, se želi vpisati na likovno akademijo, kar pa mu župnik močno odsvetuje z argumentom, da tam rišejo gole ljudi, zaradi česar lahko mladi postanejo homoseksualci! Odeje so torej simpatična, grenkosladka, nekoliko nostalgična, vendar ne sentimentalna zgodba o odraščanju, zaljubljanju in težavnem iskanju identitete, njen čar pa se skriva predvsem v vizualni plati, ki ji poznavalci stripovske umetnosti priznavajo izvirno kompozicijo in odlično risbo s čopičem. In brez skrbi: knjiga na videz strašljive debeline je obvladljiva v nekaj urah!

POUČNE KNJIGE

BEIL, Brigitte: Drugačna knjiga za fante. Ljubljana: Kres, 1999, 127 str. 61

BEIL, Brigitte: Superknjiga za punce: najboljša prijateljica + družba, moda + lepota, občutki + sanje, ljubezen + seks. Ljubljana: Kres, 2000, 127 str. 61

CLOCHARD, Séverine: Hura za fante!: vodnik za odraščajoče fante. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2006, 223 str., 61

CLOCHARD, Séverine: Hura za punce! : vodnik skozi prednajstniški čas. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2006, 223 str., 61

COOPER, Alison: Puberteta in tvoje telo. Ljubljana: Grlica, 2006, 48 str. 61

DREWS, Gerald: Samo za fante: vse, kar bi rad vedel o odraščanju, ljubezni in spolnosti. Tržič: Učila International, 2005. 87 str. (Žepna knjiga). 61

FISHER, Nick: Živeti z lulčkom. Ljubljana: Karantanija, 2002. 61

HIRSCHER, Petra: Samo za dekleta. Tržič : Učila International, 2005, 180 str., (Žepna knjiga). 61

HÜSCH, Tim: Ej, fant! : 1000 odgovorov na tvoja vprašanja. Tržič : Učila International, 2005. 297 str. (Žepna knjiga). 61

KOPIETZ, Gerit: SOS - za mularijo! : mega kul leksikon od A do Ž. Radovljica: Didakta, 2002, 123 str., 61

LHOTE, Olivier: Hura za fante: vodnik za odraščajoče fante. Prev. Metka Kralj. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2008. 61

MEREDITH, Susan: Kaj se dogaja z mano? Ljubljana: Karantanija, 2006, 48 str. 61

NAIK, Anita: Naj zdravstveni priročnik za dekleta. Ljubljana: Educy, 2002, 216 str. 61

NAIK, Anita: Seks. Ljubljana: Educy, 2002, 216 str. 61

PETROVIĆ, Jasminka: Seks za začetnike. Kranj: Družina Krumpak, 2002, 103 str., 61

RAITH-Paula, Elizabeth: Kaj se dogaja v mojem telesu. Ljubljana : Mladinska knjiga, 2003, 128 str., 61

SCHNEIDER, Sylvia: Dekliški pogovori. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2002, 229 str., 61

SCHNEIDER, Sylvia: Fantovski pogovori. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2002, 207 str., 61

SCHNEIDER, Sylvia: Tisti dnevi. Ljubljana: Pontios, 2000, 130 str., 61

SCHUSTER, Gaby: Ej, punca! : 1000 odgovorov na tvoja vprašanja. Tržič : Učila International, 2005, 259 str. (Žepna knjiga). 61

THOR-Wiedemann, Sabine: Ljubezen in spolnost: vse, kar je treba obvezno vedeti.

Prev. Martina Kalita. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2008. 61

Pedofilija

ZUBRZYCKA, Elzbieta: Nekomu povej! Prev. Lidija Cerk. Ilustr. Agnieszka Zelewska. Ljubljana: Koleda, 2007, 48 str.

| 3 | 1. stopnja | tipografija različna, etika, lepo vedenje, pedofilija, vzgoja

Priročnik se loteva "težkih tem", o katerih redko spregovorimo. Na otrokom primeren način se namreč loteva vprašanja različnih vidikov spoštovanja: do narave, drugih ljudi, sebe, predvsem pa do svojega lastnega telesa, ob čemer avtorica izpostavi temo, kako otroke naučiti varovati sebe in svoje telo ob spolnem nadlegovanju. S kratkimi predstavitvami neustreznih situacij poskušata avtorici z besedo in sliko poudariti otrokove pravice v zvezi z lastnim telesom. Knjiga je namenjena pogovoru, ki naj bi otrokom pomagal ohranjati občutek lastne vrednosti, prepoznavati neustrezno ravnanje odraslih in vrstnikov in jih vzpodbujati, da bi z zaupno odraslo osebo lažje spregovorili o krivicah, nevarnostih ali zlorabah, tako svojih kot tujih. Avtorica je knjigo razdelila na štiri tematske sklope, ki so pregledni, kratki in razumljivi tudi predšolskim otrokom, staršem pa bodo gotovo v pomoč dobro zamišljeni predlogi za pogovor z otroki. (im)